

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
Ára évi negyvedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhastob sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „Közlöny” cikkek sora után 15 kr. előleges beküldés mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Az orsz. muzeum-egylet nagy gyűlése febr. 15-kén.

Tegnap vette kezdetét a muzeum-egylet jelen évi közgyűlése, melyben a város tanácsa terméket zsúfolásig töltött gyűlékezést tanúsítva ezen hazai komoly intézet irányában kitartó érdekeltiséget.

Az ülést elnök gróf Mikó Imre ő nagyméltósága nyitá meg az alábbi szelleműs szónoklattal:

Tisztelt muzeum-egyesületi közgyűlés!

Üdvözlöm ez ünnepét a tudomány, s önként ez ünnep tisztelt vendégeit. Mióta nem leheték önökkel ily alkalommal, immár ötödik éve telik — bajjal és küzdelemmel teljes évek! Sorsom és vas kényszerűség elvontak engem innen, e testvéries társaság köréből s örömei elől — a küzdés és vereségek végzetes pályájára. De ennek így kellett lenni. Akkor azt kívánta, most ezt hozza magával kötelességgel. S a kötelességet minden körülmények között teljesítenünk kell, legyen bár eredménye siker, vagy tövis koszorú.

Hánszor szánt a földmíves, s elvetett magvának arany szemeit néha fegyver foga őrli meg, máskor a kibujt csirák a der zord fagyra őrli el, s azok, kiknek számára vetve valának, éhséggel küzdve, ima és átok cseréltető sohajai közt halszék el. De majd megjő a nap — e minden anyagi élet tengerforrása — végig borítja sugarból é: melegből szőtt takaróját a föld hideg kebelén, fölmelegíti fagyát, fényesillamú fölkeresik a megmaradt magvakat, az el nem halt csirákat, sokszorozott életet őrli bele, dús csokorban hajtják ki a kőver gabona szálat, s a maga idejére gazdag aratást készít nek a munkás szántóvetőnek.

Ne mondja senki, hogy a természet és emberiség merőben külön uton járnak, hogy mások létezési és kormányzási törvényeik; hiszen azon egy örök forrásból származnak mindkettő, azon egy fölélelés szötte át meg át mindkettőnek lényén és életén amaz ezer meg ezer létező viszonyok finom egybekötő szálait, melyeknek egymásra való kölcsönös hatása őket fentartja, s pályájukon, melyet a világtól kimeretlen körében futnak, egymást oktatva és irányozva vezetik. A természet az emberiség első tanítója: ő nem végzi el rák való áldásos hatását ott, a hol a mindennapi kenyert megadta; az emberiség csaknem minden érzéki alapon szerzett ismereteit, s gondolatvilágának két legremekebb művét: a tökély és halhatatlanság eszméit is neki köszönheti. Ez előttem vigasztaló kezeség arra nézve, hogy a természet örök törvényeiből kifejlődött eszme soha meg nem hal, hogy az igazság végre is minden akadályt legyőzve diadalmaskodik.

Az iménti kép a magyar közélet képe: derűs-borus vonásain mintegy ködfátyolon át villan lellem elé amaz idő kedves emléke, midőn önként egyesítettünk első közgyűlést tartották. Mily borult vala azelőtt csak kevésbé a hazai égi, mily terhes sulyként nehezedett a kedélyekre a jövő bizonytalansága; senki nem tudta: erre-arra tartsa-e a nemzet az evező rudat, merre irányozzák delejtünket az idők háborgó szelei, s merre tartson nemzetünk vérszes élettengerének szíreit és éjszáté között. Védnemünk — a nemzet eszélye — helytállást parancsolt, és mi helyt állottunk, sem ide, sem oda nem mozdulva. Hitünk horgonyát ezer éves dicsőség- és szenvedéstelejes multnak tengerfenekére eresztettük, reményeink vitorlái egybevonultak, s mint a muzulmán a proféta sirja felé, nyugodtan függessztünk szemünket egy nagy célra, mely előttünk egyedül bir becsesül, mely nélkülözhetlen feltétele a földön létünknek: alkotmányunk helyreállítását szent pillanattá, s midőn már-már elmerülés fenyegetett, a hideg vér és nemzeti önzert érez mezébe burkolva, imádkoztunk, mint a tanítványok egykor a galileai tenger hullámbánykodásai közt — s várakoztunk, gondolva elménkben s mondva ajkainkon csaknem egyszívről és szájjal nemzetünk nagy látóknak ama jelszavát:

„Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?...”

És imé! az igazság napjának egy erős sugara ellenállhatatlan hatalommal kiűrt felleg-takarói közül: A Kazinczy-ünnep irodalmunk feltámadása ez ünnepének lelkesítő zaja alig némult vala el, akadémiánk és az erdélyi

muzeum alakító nagy gyűléseinek élményei és emlékeztetése mint szellemi futóláng bejártak volt az országot szelítől hosszabb, feliditették a lankadt kedélyeket, felvillanyoztak minden nemesebb rőptű lelket, s mint Mózeshez a csipkebokorból Isten szólotta: „adj törvényt a népnek”, ugy szólotta ez ünnepélyeken a magyarhoz Istene ama biztató szókát: „Ne félj én népem!” Ez időben gyúlt fel s azóta meg nem törhető lánggal ég hazai oltárainkon a nemzeti önzert és lelkesedés szent lángja. Igen, ég és levit magában csendesen a nélkül, hogy égvesszen, teremti és alkot a nélkül, hogy romboljon, felidit és éllet a nélkül, hogy saját benső ereje fogyjon. A félbreid és egész lényünkben szétáragzólag halkan munkálkodó eme közlekedés műve az a tiszteltreméltó közmunkásság, melyet egy idő óta mellőzött nemzettünk a szellemi eszelekvés terén kifejt, az a lelket meghajlító biró küzdelem és erőfeszítés, melylyel hazánkfiak fenyegető anyagi meggyőztettségnek folyását ellene állani törekednek; ennek eredménye az, hogy bennünk mindnyájunkban inkább megerősödött mint volt valaha, még a dicsőség ama nagy napjaiban is, melyeket a világtörténet halhatatlant, nemzeti sulyukon öntudata, s kiesinytől nagygig egy hit és remény lelkesítőn mindnyájunkat, nemzeti alleluja-ként mondjuk a költővel:

„Néked élni kell oh hon!”

Azonban politikai egünk vidámsága csak tavaszi nap változó derítje volt, s láthatárunk újból borongóvá lőn. De hát a tél zordonsága nem lassankint — fagy és meleg váltakozó küzdelme között — szokott-e tavasszá derülni? s a legvéresebb éjszakák sötéte nem a nap elnyomott és ismét előtűró sugaraira szokott-e verőfényes nyári nappá viradni? Apold bizvást lelked szent hitét drága nemzetem: a télnek előbb-utóbb vége, a tavasznak jöni kell!

Nem egy jelenségen és tényen bálul a külföldi ha közénk jön, s paradoxnak mond számos jelenséget, a mi előttünk nagyon természetes, s helyzettünk és viszonyaink szükség-éppé következménye. Más népeknél a közintézetek — legyenek anyagi vagy szellemi irányuak — a népek és kormányok közös műve, céljuk a közmíveltség és közjóllét; nálunk mind a kétfélek a mi magunktól elvont filléreinkből telnek ki, s közintézetünk az érintett célok mellett, egy amazoknál magasabb s előttünk dragább célznak, nemzetiségünk s nemzeti alapul kulturánk érdekeinek, szolgálatára vannak rendeltetve. Mi a tudományban és művészetben, mint a politikában és anyagi téren nem tudjuk elválasztani törekvéseinktől a nemzetiség tekinteteket; nekünk minden munkásságunkhoz ugy szólni hozzá vannak növe, sőt közebe is beleszó a hazaszeretet és nemzetiség legnagyobb és leg-érzékenyebb rugói és indokai, reményei és aggodalmak. Az amerikai hirdetheti akár Plató eszményi respublicáját, minket é tanok a földszínéről, annak hantjai alá temetnének. Az angol és francia elmebet kereskedni, vagy ha tetszik, hódítani Indiákra, Chinába, Mexikoba, alkalomhajtják avagy legalább megelyezhetik a világ előtt a szabadság eszméit tetszésük szerint; távozzunk csak mi el, vagy hagyjuk bár oda a még eddig megtartott közmunkássági tereket, s egy-két évtized alatt házunkból, hazánkából, a közélet minden tereiről ki vagyunk szorítva. A német bizvást lehet a rendszerek nagy mestere, doctorainak imponans száma előtt meg kell hajolnunk; ő teheti, nagy száma és compact nemzeti családok a tömörülése által biztosítva van, s ha valamikor itt ott veszély fenyegetné, neki mint a művészeknek, egész világ hazája, ő a földgömbön mindenfelé annyira el van terjedve, hogy itt vagy amott, köztünk vagy más hol alakulási és alakítási föltűlmutatlan képessége és a szellemi eristallissio útján azonnal képes új meg új formatiókra. A magyar csak egy hazája, rokonai sehol, a metamorphosis nem sajátja, neki „a földön kívül nincsen számára hely, sőt élni halni kell.”

Történeteink és nemzeti jellemünk tanulmányozása mondatja el velem ama meggyőződést, hogy a Hunyadi és Zrínyi hősiessége, melynél fogva amaz Belgrád alatt s a pontusi határokon ellensége és saját vitézeinek vérvé festette meg a Dunát, ez bajtársai és öntestével töltötte be Szigetvára sánczeit, mielőtt az ellenséget várába bocsásná: ugy Kazinczy-

nak és Széchenynek a tudományos és társadalmi téren tett óriási erőfeszítései, tökéletesen azon egy forrásból — vértünk és hazánk megőrzése szent forrásából — származtak.

E magasztos hazaszeretethez leli megfeszítést ama tény is, hogy muzeum-egyesületünk a legnagyobb körülmények közt meg-alapították, s hogy az néhány év alatt anyagi erőgyarapodás és szellemi munkásság tekintetében előhaladást mutathat fel. De midőn erre némi önzerttel tekintünk, nem kell felednünk, hogy sok a mit még tennünk kell, a tér, melyen áll kell haladnunk, hosszú pálya, s hogy a teljes siker és a dicsőség babéra csak azé lehet, ki a célra eléri.

Muzeum-egyesületünknek három nagy teendője van: hogy az ország rész számára egy tudományos és műkincseivel arányban álló s a kor szükségének megfelelő muzeumot állítson; hogy a begyűjtött és gyűjtendő tudományi anyagokat rendezze, feldolgozza és dolgoztassa s közforgalomba bocsá; végre, hogy e kettős munkásság által hazánkfiak közt a tudomány szeretettét és művelését terjeszsze és erősítse. Az első — az anyaggyűjtés és rendezés kellő buzgósággal foly; anyagi segélyerőnk és a szellemi munkásság is nyújt némi vigasztalót De ki kell mondanom, hogy a más két tekintetben még sok a joggal kívánni és szükségképp megtenni való. Egyfelől tökélen gyarapítása, részvényeink pontos fizetése oly parancsoló kötelességünk, hogy annak teljesítése egyedül főltelete minden nagyobb mérvű haladásnak; másfelől minden tudománnyal foglalkozó hazánkfiainak színtoly szent tartozása, magának a tudománynak érdekében, valamint hazánk és nevünk becsületéért az egybegyűjtött tudományi kincseket parlagban nem hagyni, hanem ismertetés és feldolgozás által értékesíteni, és így a magyar haza és genusz szüleményeit, részint az egyesület évkönyvei és egyéb kiadványai, részint az általa közvetve vagy közvetlenül gyámoltott magán igyekezet eredményei által, mint egy szellemi csatornát, a világtudomány és világműveltség tengerfolyamába átvezetni, s ez utón a tudomány hasznát, magunknak dicsőséget szerezni.

Fiai e hazának! Múltassatok meghallgatásra kéri szavaimat. Az erdélyi muzeum-egyesület létesült, s létét nektek köszönheti; s lassan bár, de napoként fejlék és gyarapodik. Azonban végképp biztosítására még anyagi segélyerő s felvirágoztatására folytonos szellemi munkásság szükséges. Ne vonjátok meg ezeket tőle. Gondoljuk meg, hogy a mint társadalmi és politikai befolyásunkat politikai értetség és anyagi tulsuly biztosítja számunkra a hármashégy és négy folyam partján: ugy ama szebb pályának, melyre a magyar hivatva van, dicsőségét s koszorúit a nemzet tudományos fiaitól várja. Apoljátok továbbra is szívetek melegével hazafiságotok e nemes művét, s eszelekedjétek, hogy fenmaradása most és örökre biztosítva legyen!

A közgyűlés meg van nyitva. A tisztviselő urak az illető szakokban intézetünk állásáról jelentéseiket meg fogják tenni.

A népes gyűlékezett többszöri éljenzéssel fogadta a szabatos, szép s magasztos honfi érzelmek által sugált beszédet, mely után a tisztviselők jelentései következtek, melyeket későbbi számainkban közreadunk.

A német-dán kérdésről.

III.

(D) Elbeszéltek már azon viszonyt, melyben Schleswig és Holstein egymáshoz s illetőleg Dániához s a német szövetséghez állottak. Ugy itéltük, hogy a történelmi jog szerint Németországnak nem lehet Schleswig miatt Dániát megtámadnia, miután a német szövetség — alaptörvénye szerint — csak védelmi háborút folytathat; másrésről azon nézetünk fejeztük ki, hogy a trónörökösödés minden állam belkérdése lévén, a német szövetség a hozzá tartozó Holstein örökösödési joga mellett fellépni, pozitív törvények által van jogosítva.

Állítványunk bizonyítására szükséges az örökösödés kérdését s e miatt évtizedek óta tartott viszályt, habár vázlatosan előadnunk. Az Oldenburg ház (mely négy század óta

a dán korona birtokában van) a mint százszor is volt említve, néhány hó előtt VII-dik Frigyes királyban kihalt. 1842 óta előre láttak ennek bekövetkeztét, s a német hercegségek alkalmul tekinték ezt arra nézve, hogy e halálozáskor a dán monarchiától elszakadjanak. Az alkalom annál kedvezőbb volt reájok nézve, mert a királyi családnak egyik férfi ivadéka él augustenburi Frigyesben, a ki elejétől fogva arra törekszik, hogy Schleswig-Holsteinből egy külön államot alapítson Németország felsőbbsége alatt. Németország e herceget már ezen ügy bősének vagy vértanujának tekintti, ki valóban a dán király halála után elég erélyvel is lépett fel követelése mellett.

A hercegségek külön skatizására tilrügyl egy örökösödési törvény szolgál, mely az egyesenes fiág kihalása esetére egy államcsíny által létesítettett 1660-ban Kopenhágában, a mikor is a rendes finagioni örökösödés helyett királyi hatalommal az egyesenes lezármazó fiu-leányág örökösödése állított meg.

A hercegségek reclamáltak a fiág kizárólagos örökösödését az augustenburi hercege javára.

1842-ben Schleswig, melyben csak a nemesség birt politikai joggal, a mely mint fennebb láttuk, beadományozott németekből állott, feltétlen egyesülést követelt Holsteinnal, céljuk lévén már ekkor elköszíteni a körülményeket a Dániától elszakadásra, hogy Németországgal egyesülhessenek.

Ezen kihívás nagy izgalmat keltett Dániában, a Roeskeldében összegyűlt rendek 1844-ben kinyilatkoztatták a kopenhágai polgármestert indítványt, hogy Dánia, Schleswig-Holstein és Lauenburg megoszthatlan közös államot képeznek, melyben a dán alkotmány értelmében az örökösödés a leányágot illeti, s minden, ki ez ellen merészelne szóval vagy írásban valamit elkövetni, felségstörtének tekintetik.

Erre a hercegségek Itzehoeban tartott országgyűlése visszafelelt, miképp Schleswig-Holstein független országok, hol egyedül a fiuág örökösödése van elfogadva s végre, hogy a két hercegség örökre s választathatlanul egyesülve van.

VIII. Keresztély egy királyi rendelettel akart véget vetni e kérdésnek, s 1846. július 8-án nyilatkozatot adott ki, mely szerint az 1721-i szervezés értelmében a „lex regia” szerinti örökösödés a hercegségekre éppen ugy ki van terjesztve, mint a királyságra. E nyilatkozat a hercegségek német nemességének érelyes protestációjára s Németországban nagy igaztatlanságra szolgált okul.

Az oldenburgi nagyherceg, az augustenburi és glücksburgi hercegek óvakodtak a király határozása ellen, s ezen törzsek minden ágai csatlakoztak az előbbiekhöz, kivéve a glücksburgi hercegek legifjabb sarját Keresztélyt, ki a dán király unokabugát Luiza hesenkasseli grófnőt tartá nőül.

Néhány éven át a vita békésen folyt, de 1848-ban a válság nagy dühösséggel tört ki.

VIII. Keresztély, hogy a vihart csillapítsa, a tartományi gyűlésezi jog helyett, mely az idők kívánalmainak többé sehol sem felelt meg, az egész monarchiára egy közös és szabad alkotmányt ígért, de a király 1848. január havában meghalván, szándékát végre nem hajthatta. E válságos évben foglalta el trónját fia VII. Frigyes, ki azonnal egy királyi iratban kinyilatkoztatta a monarchia egyeségét s oszthatatlanságát, s ezzel az atya által kezdeményezett elég szabadelvű alkotmányt befejeztette. A hercegségek el is küldék Kopenhágába képviselőiket, de az alános európai mozgalom hatással volt. Altona, mely a német elem torkában esik, visszazantassítá az

octroyált dán alkotmányt, s követelte Schleswig s Holstein egyesítését, s a német szövetségbe való bekebelezését; Kiel követte Altona példáját, s martius 18-án a két hercegségnek Rendsburgba összegyűlt rendi kiküldött Schleswig-Holstein függetlenségét daniától.

Az augusztusburgi herceg a forradalom élére állott. Elfoglalta Rendsburg első rangú erődjét, Schleswig kulcsát, s a német parlament nagy lelkesedéssel helyesle e mozgalmat. A porosz is habozás nélkül vegyült a vitába, s haderejét küldte Dánia ellen, támogatván a felkelt holsteiniakat. A dánok hősileg állottak ellent. Három évig tartott e harc, s a dánok rendíthetetlen bátorsága annyi diadalt aratott, hogy Poroszország már 1851- és 52-ben nagy kudarczeval feladva programját, ellenesze-gült a két hercegség egyesülésének, de Aus-triával együtt kinyilatkoztatván, hogy a két hercegség nemességét nem vethetni az igen igen is democrat dán alkotmány alá.

Miklós orosz cázar, ki akkor hatalma tel-jében Európa dictatora volt, ezen érvet pár-tolva, megszűnt azon erkölcsi segítségnyújtás-tól, melylyel addig a dán királyt támogatta. 1852. máj. 8-án az európai hatalmak együt-tesen elhatározták, hogy a dán koronát Ke-resztély glücksburgi herceg örökölje, ebbe Frigyes is beleegyezett, ez azonban el nem dönthető a hercegségek kérdését. Királyi ren-delet által, mely a diplomacia egyetértésével kelt, ideiglenesen szabályozva lön a herceg-ségek helyzete, függőben hagyatván a döntőbb kérdések megoldása. Ez ideiglenes rendsza-bály az 1848 előtti állapothoz nagy részben hasonlót állított elő. De e helyzet csak újabb bonyodalmakat szült.

A Rigsraad — így nevezik a dán par-lamentet — összegyűlt Kopenhágába, s a hol-steiniai meg is jelentek oda, de már a két első ülésben nyilváníták, mikép a Rigsraadba nem fognak részt venni, ha képviselőik a dá-nokkal egyenlő létszámmra nem emeltetnek. És e részben a holsteiniaknak szintén igazuk volt, mert alkotmányos joguk oly törpe-minoritás által volt képviselve — a mint ezt egykor számmal is kimutatták — hogy egész joggyakorlatuk csak fictio lett volna. Elvált történelmi s nemzeti elemekre nézve egy kü-zös képviselői igazságos arányát létesíteni csaknem lehetetlen is, s mindig jobb az ily államokban a foederatio, mint a centralisáló rendszer, csak így lehet a népeket megnyu-gtatva összetartani.

Az ottani alkotmányviszály követke-zése lett, hogy a schleswig-holsteiniak elhagyván a Rigsraadot, a dánok magok, és egyedül kormányozták s uralkodtak.

A német szövetség, mely a londoni szer-ződésbe, s a dán centralisatióba soha bele nem egyezett, folyvást szította a hercegsé-gek oppositóját, végre 1861. februárban a következő határozatot hozta: „Jövőre nézve semmi nemű törvény, melyet a közös kérdésekre nézve a Rigsraad hoz, nem bír érvény-nyel Dániában a holsteini rendek beleegye-zése nélkül.”

A Hall ministeriuma ezen követelést azon-al visszautasította, mint a mely Holsteinnak oly vető jogot követelt, miáltal Dánia sorsa e kis hercegség kezébe esett volna. Nyoma-szó évek következtek egész Európára; lát-szó csend volt, de a kedélyekben titkos for-rongás vala mindenütt, melyet lecsillapítani nem törekedtek; az érzett méltatlanság el volt némitva, de nem kiirtva. Így volt ez Dániában is. Egymásra octroyáltak a törvé-nyeket, rendszabályokat, szabályozták a birodalmi tanácsot, mesterkedtek a censussal mind alábszállítva azt, hogy a nagyobb és megvesztegethetőbb néptömeg szavazata által a daniális célját annál inkább kivihessék, s terveikre nézve az alkotmányos formára s népre hivatkozzanak; de mit ér a géppé ala-csonyított tömeg szemben az elnyomott érte-liséggel? Dánia sem oltathá el alkotmányosdi játékaival a lappangó tüzet. Az elnyomott her-cegségek követelése most az idén fenyegetőbb alakban riadott fel, mint valaha. A német nemzet felzudult. Európa békéje fenyegetve van. Az Eider mellett már foly a vér.

1863 február havában vette kezdetét ez erősebb lendület. A holsteini rendek Itzhoe-

heba összetülve megtagadták az adó megsza-vazását, míg a német confederationnak fenem-lített feltétele nem lesz teljesítve. A király martius 30-án egy rendeletet adott ki, a mely-ben a hercegségek közadóját megállítva, azoknak képviselőit adott belügyeikre s köz-igazgatásukra nézve, a mely a Rigsraadtól teljesleg független volt. Ez azonban nem elé-gíté ki sem a hercegségeket, sem a német szövetséget, mert az összmönarchia eszméje fenmaradt, holott a hercegségek a történel-mi jog szerint külön teljes autonómiával bir-tak, s a birodalmi közösség eszméje csak a közös uralkodó személyében volt mindig ösz-pontosítva, de a két terület egymást nem ma-jorizálhatta, egy közös képviseletben, a mi nem több, mint az országos autonomia el-vesztése.

Igy a király intézkedése nem elégité ki a hercegségeket, nem a német diétát, s ez el is határozta, hogy a szövetség küldjön exe-cutiót Dániára, mely kényszerítse azt, hogy a hercegségek az előtti önállását visszaállítsa.

Itt azonban a német diéta azon hibát kö-vette el, hogy nemcsak Holstein, hanem Schleswig restitutióját is követelte, holott ugy a bécsi szerződésben, mint az 1823- és 1852-i stipulatiókban ki van mondva, hogy a német országgyűlésnek nincs semmi joga Schleswig ügyeihez szólani. Éppen ezért a dán minis-terium sem rettent meg a frankfurti somma-tiók- és fenyegetésektől. Bizva jogában kez-dett az összalkotmány átviteléhez látni, Dá-niában újra összeült a Rigsraad Dánia és Schleswig képviselőiből, s tárgyalás alá vet-tek egy alkotmányt a Dánia és Schleswig kö-zös ügyviteléről, mit a gyűlés el is fogadott, természetesen a dánok többsége folytán.

Midőn ez új alkotmány híre Frankfurtba jutott, a diéta megújítja fenyegetéseit, s az executiót el is rendelé oly móddal, hogy az rögtön készüljön, a mint ezen alkotmány ki-hirdetetik.

A király meghalt, az új király a német diéta által megtagadott alkotmányt kihirdet-te és így eljött az időpont, hogy az ez esetre kirendelt executio kiszálljon.

A kérdés azonban gyorsan változott, mert az új királyt az öt törvények szerint nem il-lette az örökösödés, tehát ő bitorlónak tekin-tetvén a németek által, az executio, mely csak jogos uralkodó ellen volt intézve, ellene ki nem szállhatott. Így a jelszó Németország-ban többé nem az executio volt, hanem a két hercegség elfoglalása a dán királytól Frigyes részére.

Austria s Poroszország a diéta többségé-nek ezen nyilatkozatát visszautasíták, kötvé levén az 1852-diki szerződés által, és így az executio örve alatt tulajdonkép és valódi-lag pedig, mint a londoni szerződés aláírói, men-tek be Schleswigbe.

Még maig a hercegségekbe ment csapa-tok jogköre nincs átlépve, mert a közép ha-talmasságok szövetségi csapatai még nem men-tek be Schleswigbe, ők még Holsteinban ál-lanak, a mely a német szövetség része; csak Austria s Poroszország ment be, kiknek pe-dig a londoni szerződés s az 1851-ki stipula-tio alapján erre joguk is van, a miről köze-lebb.

Egyéni nézetek a népnevelés ügyében.

(Folytatása és vége.)

Igénytelen nézeteimet, a fenebbiek szer-int *) eléadván, megvagyok győződve, hogy, ha népnevelésünk ügyében buzgó papjaink, tevékeny tanítónk és tehetőse egyházközsé-geink, az elkezdett uton ernyedetlenül halad-nak; ha az önmagokra képelen, különböző, de ugyanazon helységben lakó egy nyelvű hitfelekezetek, jó tanítókkal ellátott köziskolá-kat állítanak és tartanak; ha az akarat és buzgóság nélküli részvételek és banyag-ren-detlenek erre, az illető hatóságok által reá szoríttatnak, s a kellő figyelem bel- és kül-tisztviselőink által soha sem mellőztetik: ak-kor minden bizonynyal népnevelésünk ügye, az eddiginél még kedvezőbb lendületet, a niveltés és polgárosodás, mely ki fog hatni egyesek, testületek, illetőleg az egész ország s az abban létező különböző nemzetek és fele-

*) E cikksorozatból egy cikk nem jutott szer-kesztőségünkbe. Szerk.

kezettük jólétére, szellemi emelkedésére, ál-landóbb alapot nyer; akkor nem mertlende-nek fel oly gyakran, a most hajmeresztő ese-mények; tiszteltetni fog a személy- és vagyo-nbátorság, s így az európai miveltebb nemzetek sorában méltányos helyet foglaland el édes hazánk, a természet minden kincseivel gazda-gon megadott kedves országunk.

Ha ezek így lennének, akkor — azt hi-szem — nem találhatna alkalmat egyetlen ta-nító is a jelenben emlegetett okok felemlité-sére; nem emelne szót „a tanrendszer kivihe-tetlensége” mellett, még ha a kész „Szer-vezeti javaslat” léptetnének is életbe, miután nem csak a mlgs egyházi főtanács ajánlja, a dévai közszintat jegyzőkönyve 80-dik pontja 1. § száma alatt, a n n a k helyszervi módosításokkal való élet-be léptetését; hanem a közszintat is azt tárgyalás alá vévén „ohajtja, hogy életbe-leptetessék, ugy mindazonáltal, hogy a népiskolákban a főfigyelem a vallásra, éneklésre és olvasásra fordíttassék.”

Népnevelésünk körüli véleményeink s mű-ködéseinknek el kell ismerni:

a) hogy nekünk új népet kell teremtenünk, mint egykor Mózesnek, ki a 40 évi bujdosás alatt csak is új nemzedéket várt előállani, mely a dús Kánán földének méltó birtokosa legyen; ily célból,

b) arra kell törekednünk, hogy legyen kor-szerű népiskolai tanrendszerünk is, mely irány-adóul szolgáljon minden tanítóinkra nézve; s végre

c) a tanrendszernek olyannak kell lenni, hogy az a célszervi nevelésnek, a növendé-kek sorsát, állapotját, képességét, jövőjét,

Ezekután már, egyéni nézetem szerint, az értekezleti bizottmányok köréhez tartozik a tanrendszert ugy alkalmazni helyállások szerint, hogy a csupán földmívelő vagy mes-terségre szánt növendék-osztály, és a collegi-umba menendő is annak hasznát vehesse. Ez is megtörténvén, a tanítók közvetlen kötele-sége marad legközlelebből ismerni a növendé-kek sorsát, állapotját, képességét, jövőjét, s a szerint ügyesen alkalmazni tudni a tan-rendszert, ugyanarra, hogy a mely tanító erre felfogadott nem fordít, növendékeinek sor-sát, fejlődését s jövőbeli célját tekintetbe nem vevdi, csupán a tanrendszer betűihez ragaszkodik szigorúan; némely iskolátmulasztó rendtelenség miatt, (ez még a collegiumban is történik) az egész iskolát háttérbe maradni enged; a collegiumba szánt gyermekekre sem fordít több figyelmet és gondot, mint csupán földmívelésre menendőkre: az a tanító egy-felől, nem csak hogy örökök akadályai fog lenni, a legközelebb tanrendszer mellett is, a népnevelésnek; hanem másfelől, e nevezetes pályára hivata és illőleg képezve nem levén, azonkívül, hogy mint „haszonatlan szolga” fizetésére és állomására érdemtelen, kipót-latlan kára van és lesz mindig a népneve-lés századokra ható nagy munkájának.

„Teendőink a népiskolák szervezetében” című alatt a múlt évi „K. Közlöny” 146-dik számában mondtam: „hogy nem vagyok egy-értelműben a 138 dik számú „K. Közlöny” nevelésügyi cikkirójával, azon körvonalozásra nézve, mintha az értekezleti bizottmányok hivata lennének az országos népiskolai ren-dszer kidolgozására.” Ennek alapja ott van; mert a Felvinczen, múlt évi october 15-kén tartott részletes zsinat, azon bizottmány munkálatáról, melyről szólottam, ugy nyilv-ánította észrevételét: hogy a bizottmány munkálatában a dévai közszintat által kimért határt túllépte; ennél fogva alaptalanul nem szólottam.

Ezenel tehát cikkem végéhez értem. Valamint ennek kezdetén említém, végén is a lesz zárszavam: egyéni gyarló nézeteimet, nem véleménykárhözátás, nem megrovás avagy szemrehányás, sem pedig oktatás és tanács adás szempontjából bocsátom a t. olvasó kö-zönség elébe, hanem mint szerén-y igénytelen észrevételeket és néze-teket, minekutána az iskolai nevelés való-ban tövises mezején, részembe is jutván a nehéz kötelességből, volt alkalmam a hiányo-kat szűk körömben s azonkívül is tapasztalni.

Ha talán itt-ott cél- és korszerűtlent ta-láltnak volna emliteni, jól fog esni a felvilá-gosítás. S ha a népnevelés ügyében, bár a legigénylenebb napzsámok lehetek, s a pol-gárosodás mezején csak egy parányi szolgál-tot tehetek: akkor célozom elertém.

Sebestyén Áron,
ref. lelkész.

A nemzeti színház orsz. választ-mánya.

Folyó hó 11-kén tartá választmányi ülés-t gr. Miklós ő excija elnökölte alatt, gróf Lázár Miklós, Vendler Frigyes, Nagy Elek választmányi tagok, Groisz Nándor jegyző, s Filep Samuel pénztárnok jelenlétében. Olvas-tatott a kir. f. kormánysszék egy rendelete,

melynélfogva a fölkelési alaphól utólagosan befolyt 350 ft 25 kr utalványoztatik. A pénz-tárnok utasított ez összeg átvételére. Forrai Ferencz jelentése olvastatik, színházi gazda Olasz Károly számadásáról, mely a jelentő által helyesen találtatott. Ugyan csak Forrai urnak a pénztárnoki számadás megvizsgálá-sáról jelentése olvastatik, melyben a száma-dási hiányokat tartalmazó észrevételek a pénz-tárnokkal közöltetnek. Olvastatik Filep Sá-muel pénztárnok jelentése, mely szerint Strei-cher Mihály gyűjtő ivén adakoztak a színház javára Poncet Nándor egy 50 forintos urbéri papirt, Benel János 5 ft, Nemes József 60 ft, Botár Ferencz 20 ft, Brencsán Józsefné 10 ft. Egyszersmind jelenti pénztárnok, hogy a helybeli városi tanács által eddig begyűjtött 172 ft 50 kr szintén átvette. Olvastatik Mühl-dorfer levele, mely szerint a kolozsvári szin-ház kiigazítása iránti szerződésre határozott időhatárt jelen év február végeig meghosszab-bitja, mely levél tudomásul vétetik, s az átalakítás kiadása feletti határozásnál haszná-latni fog. A jegyző megbizatik felszólítani Fol-linus Jánost, hogy a színház javára kötele-zett zsinai előadást tartsa meg. A színház ki-vételére concuráltak: Szathmári Károly pesti nemzeti színházi tag, Szabó és Filippovics kassai színgazgatók, Latabár Endre aradi színgazgató, Havi Mihály és Follinus János. A választmány tekintettel arra, hogy a szin-ház átalakítását közlelebből mulhatlanul meg-kezdi, mely átalakítással a s indgy kezelése is változás alá jöhet, ez uttal csak ideigle-nesen intézkedik, s a színházat még egy évig az előbbi feltételek mellett Follinus ur kezén hagyja, szigorúanban követelven jövőre a szer-ződés részleteinek teljesítését, egyszersmind felszólítani határozván Follinus urat, hogy drá-ma-társaságát jobban szervezze.

A részvények, s alapítványok gyűjtésére s a hátralekők felbajtására kinevezett bizott-ságba még b. Bánffy Kálmán és Schütz János urnak bevalasztatnak. Szabóné Istváni Liza kérelmezi, hogy őt a kolozsvári nem eti színház állandó tagjának nevezzék ki, mely kérés annyival kevésbé teljesíthető, mert a színház vállalkozó kezében van, de a kérvény színgazgató Follinus urhoz áttétetik nézete szerinti elintézés végett. — Ezzel az ülés el-oszlik.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

S. Sz. Gy. Gy. febr. 2.

Mily fájó érzet fog el szeretett kedves ha-zánk anyagi gyengülésére, oly lélekemelőleg hat keblünkre szellemi haladásra. Jól esik lát-nunk és hallanunk, midőn az édes gyermekek ezen szeretett anya boldogítására lépéseket tesznek a szellemi haladás elősegítésére s ilyenkor nem elégszünk meg, ha csak magunk gyönyörködünk rajta, hanem kötelességünknek tartjuk azt másokkal is közölni, hogy máso-kat is örvendeztessen, s másokra is hasson.

A „Kolozsvári Közlöny” egyik közlelebbi számában olvastunk S. Sz. Gy. Gy. baladásá-ról, melyre tehetne valaki megjegyzést, de minekutána senki sem tett, én is megjegyzés nélkül hagyom, s egyenesen a dologról szólok.

Városunkban is — jótékony célokra — mü-kedelő társaság alakult, helybeli iskolánk ta-nítói- fiatalabb szellemű kereskedőink- s a vá-rosz felelőseiből, s előadásait a „Körök”-kel mult hó 31 én meg is kezdték.

A közönség számának elég kellőleg meg-felelő városi nagy terem a zsufolásig tömve volt már 6 órakor, s a hely hiánya miatt több, mondhatom számos család megyszerít-te kimaradni. Mig az előadást megkezdették, úgy egész óráig kelle várakoznunk, de azért a jó zene s a zsinpad külseje szemléltetése azon órákat is kellemessé tevő, s még jobban meg voltunk lepetve, midőn az előfüggöny felvo-natott, mert valósággyal oly szakavatottság- és izléssel van felállítva és rendezve, hogy kár lenne szétbontani, mivel az bármelyik közepes városnak becsületére válnék, s még a kolozs-vári szintársulat sem szégyelhetné rajta já-t-szaui.

Mi az előadást illeti: a darab egyrészét a taps miatt nem hallhatuk, s a közönség nem tudta, melyik működőt títtesse ki elő-adásáért, hanem azt egyszerre tette az egész-szel. Az előadást a „Szózat” és „Hymnus” elnevelésével az oskola énekkara nyitotta meg és zárta be.

Bár csaknem a legelső fokra volt szállítva a belépti díj, a jövedelem 130 frtot tesz, mely a zsinpad felállításra költségei hordozására fordíttatik.

A közönség teljes megedeléssel hagyta el a termet, s most már kíváncsian várjuk a 14 dikére közzétett második előadást.

Az Isten éltesse a haza ily fiait és le-ányait!

Mig ily életjel mutatkozik, s ily gyerme-kei lesznek e hazának, kik szépeit, jóért, a közérdekért lelkesedni tudnak s azért tesznek is, él nemzet e hazán!

Hogy rövid lehessek félbeszakitom gondolatimat, s képezze azokat következő pár szó:

Nem mint ez előtt négyszáz évvel,
Hanem küzdj szellem fegyverével!!
Nagy Károly.

1884. szept. 23.

T szerk. ur! Beesek lapjának a folyó évi 7. d. számában W. A. betűk alatt közlő telt lózsádi elmélkedés végén, kis észrevételképpen, mennyiben én is alólt, mint lózsádi járásbeli szolgabíró azzal vádoltam, hogy Lózsádon, mint középponti helyen eddig tartatni szokott parancsnapok megváltoztatása ötleteiből, a járást beutazván, az ez iránti folyamodványt meg is dictáltam, „hogy is mennek magyar faluba oláhok”, és sikerült a parancsnapokat Bácsiba t. i. lakhelyemre visszatéetni. Bátor vagyok viszont azon uton a melyen jött kinyilatkoztatni, hogy nem nemzetiségi ellenszenv, gyűlölet, avagy ellenszenv indulatnak előjelmei tették szükségessé a héti parancsnapok áttételét Lózsádól, mert bála Istennek a nemzetiségek járásában, mint akárhol máségyébütt, jó egyet értesben élnek, egymással nem bajlódanak; mint azon sajátosságok körülmény, hogy Lózsádnak hegyes völgyes fekvését tekintve, mint maga czikkirő is tudta, oda minden héten parancsolatba menni, kivált aztán esős és térdigőrs sáros időben a hegyeken és mély árkokon fel- és lefelé, mind a községi előjárókra, mind pedig a hivatalnokra nézve nagyon terhes és veszélyes is.

Igaztalan és hamis tehát czikkirő ur azon állítása, hogy a járást e végre beutaztam és folyamodványt dictáltam; ezt megczáfolja azon tényállás, miként az egész járás által, czikkirő ur jelenlétében történt felszólamlás követeztében tették el Lózsádról a héti hivatalos napok, ezt tudja az egész vidék, és nem Bácsiba, mint czikkirő képzelt irói föllengésében állítja, hanem Paad közséjébe, a hol jelenleg is tartanak.

Igaztalan és ferde ironak azon állítása is, hogy a parancsnapok azért, miképp a járás Lózsád közséjéről vette nevét, mindig Lózsádba tartattak volna, mert ezt a multban is Lózsádban, Martinesden Szotyori, Szászvároson B. Győrfi, Gyalmáron Berevoi és Bácsiban Imecs szolgabíró alatt is, ott, hol a szolgabíró lakása volt tartattak. Ezeket minden esetre tudni egy czikkirőnek becsületére válnék.

Zudor Dénes.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ismét elveszték egy derék férfit, egy egész hazafit, egy az élet tűzpróbáin át ifjan kristályosult jellemet, a melyről mindnyájan és mindig tisztában valánk, hogy minden törekvéseit, minden tetteit nemes elvek vezérlék. Láttuk őt ünzéstelen készséggel róni le egy magasztos eszméért az életközvetítő ünfeláldozás adóját; résztvettünk kisérők férfias küzdelméért a szenvedés napjaiban, s midőn pár évvel ezelőt a családi élet csendes örömeiben keresett és talált megnyugvást, baráti legbensőbb áldásunk szállott frigyére a derék férfinak, ki a magyar nemzeti műveltség színvonalára emelkedett lélekkel, akár mint hazafi jellem, mely meggyőződése ellenére soha sem alkudozott a viszonyokkal, akár mint barát vagy rokon egyiránt becsült és szeretetreméltó egyéniség vala. De immár vége van, a véget kiragadta őt körünkből ifjusága legszebb napjaiban, s nem marad egyéb hátra, mint megáldani emléket, s kívánni, hogy béke lengjen nemes hamvai felett.

Eppen most veszszük baráti kézből azon szomorú tudósítást, melyszint boros jénő Korda György e folyó február hó 11-kén esti 9 órakor 34 éves korában úttarpatánas következtében hirtelen kimúlt Híd Almáson.

A gyászestét ünnepélyesen jelenti özevgye magyar-gerő-monostori Kabós Eszter a maga és másfél éves fia — György — anyósa, özevgye id. Korda Györgyné, mint szintén az elhunyt testvére: Anna, Wersényi Károlyné és Károli Mátyásné Sándorné, s végül saját atyja: Kabós Dániel és nővérei Vilma és Gizella nevűkben.

A másfél éves kis árva Korda György utolsó ivadéka a nemes Korda családnak, mely hazánk multjában annyit verezett.

Az ég óvja az utolsó sarjadtéket!

H. S.

— Maager Károly újabb nyílt levelet intézett nyomtatásban a Reichsrathoz, az erdélyi vaspálya ügyében. Egyszersmind az „arad-szebeni vaspálya érdekében” irt röpirat jelent meg Bécsben.

— Az „O. D. Post” azt írja, hogy Haynald önmaga már ki is nevezetett szathmári püspökké.

— Szászvárosról febr. 3. ról írják: Itteni nyomdász és „Brooser Anzeiger” kiadója Nagel Agostonnak ma éjjel 11 órakor, éppen midőn a postakocsi elrohogott, mintegy vezényszóra 14 ablaktáblája veretett be.

— 1863 dec. 31. czim alatt a „Gazeta Trans.” jan. 19-ki számában egy czikk közölték, a melynek tartalma annyit, mint vizsgálantás Erdély politikai állapotaira. „A közigazgatási hivatalok szervezése — olvassuk többek közt e czikkben — a törvényhatóságok főnökeire bízott, a törvényhatóságok pedig a főkörmányszék elnökségére. Több román alkalmazottat a közigazgatási hivataloknál is, a törvényhatóságoknál pedig valamennyi arra való román az egész országból, sőt a fundus regius területéről is alkalmazottat elannyira, hogy egyetlen egy képesített román se lön mellőzve, ha többen lettek volna, még többeket is alkalmazták volna köztük. De a képességgel bíró férfiak, s még az ifjakban is nagy szükség mutatkozott! Csak az ugynevezett százföldön maradt minden úgy a mint azt Salmen a comes csinálta, kivéve Szerdahely-széket; s dacára annak, hogy a fundus regiusban se hiányoztak az igazgatástan szervezés elleni folyamodások és tiltakozások.” A czikkben aztán az mutogatják, hogy milyen jó, hogy a románok bementek az erdélyi országgyűlésbe.

— Az új sorsjegyek kölesön tárgyalva a „Wiener Ztg.” a pénzügyér által aláírt felhívást közli. Az nem fog kamatozni, hanem 55 év múlva fog visszafizettetni. All 400,000 dr. fős kötvényből, melyek közül 200,000 db. 100 két lefejtető 50 ftyos osztattal van ellátva. A sor- és számjegyek ugyanazon napon fognak kisorsoltatni. Az első húzás 1864-dik évi június 1-én fog végbemenni. A befizetésnek még ez év folytán, ugyanis 20%-nak febr. 20, 10%-márc. 22, 20%-máj. 3, 20%-júl. 2, 10%-aug. 10, 10%-szept. 10 és 10%-nak okt. 15-én kell megtörténi. Az előre letett összegek 5%-kal kamatoznak; a legkisebb nyeresemény 135 fty és jun. 1-jétől fogva évenként 1877-ig 5 ftytal emelkedik, mely évben már 200 ftyt fog elérni. Jun. 1-től fogva 1874-dik évi jun. 1-jéig 5 buzás fog történni évenként, midőn 800—1000 drb sorsjegy fog húzatni. A legnagyobb nyeresemény 250,000 és 200,000 fty között fog ingadozni, az utána való 25000 és 20000 fty között. 18. 4-től fogva 1884-ig négy, 1884—1895-ig három és 1895—1928-ig két buzás fog történni évenként. Az évenként kihúzendő sorsjegyek száma 3600—9000 között ingadozik. A tőke- és kamattörlesztés tehát évenként 2,200,000 ftyt raga; az egész kölesön e szerint 5%-kal kamattal jár.

— Az austriai vasutak összehasonlító statisztikájából következő adatok tűnnek ki: Az 1862-dik év végével 752 mérföldnyi pályát állott a közlekedés rendelkezésére, mely szám 1863-ban 795 mérföldre emelkedett, míg 533 mérföld épülőfélben volt; a pályatársulatok száma 14. Az 1862-dik év végéig kész pályák alapítása 593 milliónyi töltet igényelt. A pályákban 45,169 mérföldre a Duna bal partján fut, míg a jobb parton 30,069 mérföldnyi vasut van, az első 349 millió, a második 244 millióba került. A vasuti értékpapírok összege 748,627,030 fty 84 kr; ugyanis 417,346,318 fr 93 kr részvény, elsőbbségi kötvény 296,731,480 fty 70, sorsjegyeké 34,549,231 fty 21 kr. 1862-ben szállított 12,907,383 személy és 177,137,662 mázsa teher, mely tételek 73,012,999 fr 66 krnyi jövedelmet eredményeztek.

— Az akademia igazgató tanácsa ülést tartván, az akademia építkezéseiről az elnök, gróf Dessewffy Emil ur következő jelentést tett: A palota építése a mult évi, e részben kedvező időjárás mellett, nagy erélylyel folytatott, úgy, hogy az épület, közepét kivéve — a fő párkányzat csak decemberben készülhetett el — már, addig is, míg palakkal fedtetnek be, ideiglenesen esernyő fedél alá került. S a földszinti helyiségek egy része be is van vakolva. Az építés erélyes folytatására színtén meg vannak téve az intézkedések, úgy, hogy a következő martius hó folytán az építés valószínűleg teljesen be lesz fejezve, s azontul minden munka az épület belsejére lesz fordítható Tavasz multával, s a nyár folytán rendre átszállítatik a könyvtár és butorzat, s october elején, a szilnpnap után, már saját palotájában fogja tartani az akademia üléseit. A mi az építés költségeit illeti: e részben az építési bizottság a legnagyobb takarékossgal járt el, úgy, hogy a valódi kiadások tetemesen innen maradtak az előleges költségvetésen, s majd minden föbb tételnél szép összegek lettek megtakarítva. Kiadott a tulajdonképpen építésre az 1862-ik év folytán 127,667 fty s 1863-ban 242,126 fty. S ez összegekből az 1862-ben fölhasznált terméskövek ára, a kőfaragó mesterek bérevel együtt, csak 22,195 fty; 1863-ban a terméskövek ára, szállítása, kőfaragók munkája, összesen 70,978 fty, a kőfaragók munkabére 12,353 fty, s végre a márványkövek ára 3500 fty volt. Érdekes volna ez árakat más középületek költségvetéseinek illető rovataival egybevetni. Remélhetni, hogy az eddigi takarékossg mellett, a még rendelkezhető pénzekből magát az építést bele lehet fejezni, a nagy terem teljes felszerelését, s némely szépitési és szobrászati teendőket későbbre hagyva. Így is azonban, teljesen föl nem

disztíve, mindenkit meg fog lepni, a pompás előcsarnok után is, a palota fő-erme márvány oszlopaival és nagyszertésége által. Az építési ügy egész menetéről a végszámadás csak az építés bevégezte után terjesztethetik elő; addig is mindazáltal benyújtja elnök ur a kivonatot a palota-építési pénzár állásáról 1862-ben és 1863-ban. Ez évekről a számadások ügyészleg már meg vannak vizsgálva, s hogy azon bizottság részéről, mely e végett a mult évi igazgatósági ülésben volt kikiáltva, a föltülvizsgálat nem történhetett meg, csak a bizottság két tagjának közbejött betegsége okozta. Jelenté továbbá elnök ur, hogy a palota mellett épített bérháza vonatkozólag a mult évi igazgatósági ülés határozatai foganatba vételén, ez épület is fedél alatt áll már. Az építésre nézve Discher építésszel kötötték meg a szerződés, oly feltétellel, hogy ő e bérházat 171,424 forintért tartozik 1864-ik évi szept. 15-ig napig, négy emeletre, 34 kiadó szállással, alól boltokkal és raktárakkal fölépíteni. A mondott határpapól kezdve pedig, tíz évig, félévi előleges részletekben, évenként 16,452 ftyt hasznabért fizetend a nevezett építész az akademia, a községi adók, adóptélek és beszállásolási terhek is a tala lévén vise endők. A bérház után e szerint, mely az építési költséget s a telek árát összevéve, az akademia-nak 236,000 ftyba kerülend, — tíz évre 7 % évenkénti tiszta jövedelem van biztosítva az akademia. — Mindezekről szintén csak az építés bevégezte után lesz a végszámadás előterjesztendő. Az igazgatóság örömmel értesülend az előadottakról, jegyzőkönyvileg közönetet határoza mondatni mind az elnökségnek, mind általában az építési bizottságak, a kiadásokban példásan takarékos, az építési tökélet időközbeni gyümölcsözteséről is gondoskodó, buzgó, erélyes, nagy szakértelmet tanúsító s annál fogva s keres e járásért. Az építési pénzár fentebb érintett, már ügyészleg megvizsgált számadásai föltülvizsgálására pedig ugyanazon t. igazgatósági tagok, kik e részben tavaly ki voltak küldve, újabb is sürgőseleg fölkértek.

Az erdélybe jött m.-országi szűkölködők számára a helybeli inségügyi fiók-bizottmányhoz befolyt adományok jegyzéke:

Külmagyarutczai tizedből: Milla Péter ad 1 véka pityókát. Vas Zsigmond 10 krt. B. Nagy István fél véka pityókát, 3 kupa borsót s egy koszorú veres hagymát. Diószegi István 3 kupa borsót, Moldován Károly 40 krt. Orbán András 2 kupa borsót. Jakab György 10 kupa borsót. Szabó Istvánné 4 k. törökbuzt. Z. Szabó Mihály 1 v. véka törökbuzt. Lengyel Mihály 4 kupa törökbuzt. Hersch Jakab 2 kupa törökbuzt. Gál András 4 k. törökbuzt. és 2 kupa borsót. Varga Pál 10 krt. Butyka Mózes 1 v. pityókát. Kovács István 4 kupa törökbuzt. Kovács Márton 10 kupa borsót. Kovács Samu 4 kupa pityókát. Bányai József 1 v. pityókát. Török Jánosné 4 kupa törökbuzt. és 1 v. pityókát. Strautz András 1 v. pityókát. Elekesné 4 kupa borsót. Butyka Ferenczné 10 krt. Szentgyörgyi Lajos 20 krt. Fisch Farkas 10 krt. Váradi Antal 4 kupa törökbuzt. s 1 véka pityókát. M. F. 20 krt. Szöllősi Ferenczné 10 krt. Válsz Ignác 5 krt. Sz. János Ferenc 1 véka borsót, 5 kupa paszulyt. Szabó Ferenc 10 krt. I. Müller 5 krt. Maom Zsigmond 8 kupa törökbuzt. és 10 kupa lenesét. Andrasovszki Dani 20 krt. ifj. Andrasovszki Dani 20 krt. Andrasovszki János 10 krt. Braun Hermann 5 krt. Nagy Péter 2 ftyt. Onitzkivitz 10 krt. Vitmann 1 ftyt. Bogdán Péterné 10 krt. Lősb Szabó Mihály 1 véka buzt. Török Márton 1 véka buzt. Horváth József 1 kupa paszulyt.

Nemzeti színház. Csütörtök, febr. 11-én Pataki Róza Jutalmára adott Szigligetnek 200 arannyal jutalmazott 4 felvonásos népszimfivé: „A lencze.” Szigligetnek e ki-tünően sikerült darabja igazsággal jövének néz elébe; kezdete, bonyolítása helyes; de különösen a kifejlésnél összefüggésre nagy gond van fordítva. Az előadásban leginkább Follinusnót emelhetjük ki; ő az elcsábított szere-pecsen leányt sok érzéssel játsza; leginkább becsüljük benne azt, hogy a legközelmesebb jelenetekben is, midőn lelki fájdalom csaknem hatagos a kétségbeeséssel, soha túlságba nem megy át, hanem indulatjait mindig képes féltan tartani. Szabó Pépi Erzsit igen helyes ábrázolással adá; s mind róla, mind Follinusnóról elismerőleg elmondhatjuk, hogy — a mi legfőbb dolog színművésznél — mind ez ideig egyszerűen estek a szerep nemtudás vádjá alá. Gyulai a fia korhelysége és leánya könynyelműsége által megtört keblű apát szép jellemvonásokkal festé. Jutalmazott Tóncsi szerepét játszta. Közönség közép számmal.

Péntek, február 12-én „Egy szeszélyes nő” és „Az átváltozott macska.” Mindkét darab igen jól ment; az előben Follinuszné, Komáromi, Tóth Soma; a másodikban Szabó Pépi araták tapsokat.

Szombat, febr. 13-kán „Ernani” Tothfalusi Gusztáv jutalmára. Soha tán jobban nem ment ez opera, mint ez este; mind a férfi, mind a nő kar — a mi sokszor igen gyenge — ma jó volt. Az egyes műközők pedig majdnem vetekedtek egymással úgy a helyes jüték, mint a szép éneklésben; jelesen Fehérvári Mari a 2-d. k felvonásban kifogást nem tűrő bravúrral énekel, nemkülönb Fektér is a legmagasabb hangokat is teljes épséggel hallatá. Nem kisebb elismeréssel tartozunk Tothfalusinak is, kinek gyönyörű bariton hangja több helyt, de különösen a sirboltbani jelenetkor megérdemelt zajos tapsokra indítá a — mellesleg legyen mondva — nem nagyszámú közönséget; pedig egy oly szorgalmas tagja a társulatnak, mint Tothfalusi, több pártolást érdemelne.

Vasárnap, febr. 14-kén Bérszűnethen itt másodszor „A lencze.” Az előadás ma még sikerültebb volt, mint a multkor, jelesen Ujfalusi a később rablóvá lett korhelyt fűt találólag személyesíté. A színház majdnem tele volt, különösen a földszint zsúfolva volt,

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, febr. 11. A „Times” azt állítja, hogy Bécsből az a biztosítás érkezett ide, hogy Austria nem szándékszik a jan. 31-i azonos jegyzékekben kijelölt alapot feladni. Az a tudósítás, hogy Austria állott volna a londoni szerződéstől, nem hiteles.

Franciaország. Páris, febr. 10. Hír szerint Drouin de Lhuys Moltke dán követ előtt azt nyilatkoztatta, hogy Franciaország most az osztrák-porosz sereg győzelme után hajlandó lenne részt venni egy oly értekezletben, a mely a német-dán kérdés kiegyenlítésével foglalkoznék.

A „Gen. Corr.” párisi levelezője e hó 9-ről a következőleg ír: Azt hiszem, jól vagyok értesítve, ha egész sietséggel tudatom önnek, a mit éppen most hallok az itteni kormány magatartásáról a schleswig holsteini kérdés irányában. Az osztrák-porosz csapatok győzelmes elhaladásáról érkezett meglepő tudósítások közöletét idézték elő Páris és London között. Addig s addig, hogy itt is elfogadták a dán monarchia területi épségének elvét, s ez elv fenntartása végett most már részt veendnek azokban a lépésekben, a melyeket Anglia szükségességeknek tart. A szokott modorban így okoskodnak: „A schleswig-holsteini ügy megszűnt német ügy lenni, európai ügyggyé vált. Ha a két német nagyhatalom ragaszkodik Dánia területi épségének elvéhez, úgy biztosítva van Európa békéje. Ha pedig ezt az elvet feladja, úgy egy vesztélyes jövő előtt állunk. Franciaország soha sem lesz ellene egy olyan kiegyenlítésnek, a mely az európai békét biztosíthatja.” Így hangzik a jelszó. Hogy azok után, a mik eddig történtek, minő alapon hiszik itteni és angol kormánykörökben az egyezkedést lehetségesnek, azt egyelőre nehéz kitalálni. Annyt azonban azt hiszem bizony jelenthetek, hogy a Londonhoz közeledő a legközelebbi időben be fog bizonyulni.

E hó 8-kán itt az a hír terjedt el, hogy Kopenhágában a harczteről érkezett tudósítások következtében forradalom tört ki. XV. Károly svéd királyt kiáltották volna ki Dánia uralkodójává, s hogy IX. Keresztély Londonba menekült. E hír, úgy látszik merőben alaptalan.

Olaszország. Turin, febr. 8. A „G. Cor.”-nek írják: A közelebb mult napokban sokat lehetett hallani hadi készülődésről, a melyet a kormány nagy buzgalommal tesz. Mint bizonyos irhatom, hogy a hadügyminis-terium jelentékeny fegyverszállítmányt küldött a Markákba és Umbriába, s Ancona el van látva a szükséges tüzérségi löszerezzel. A fegyverkiutalás a mozgó nemzetőrségnek van száma, a mely most szervezkedik a mondott tartományokban. Egyszersmind ki van adva a parancs, hogy a bolognai erődítés hátra levő részét e hó utójaig végezzék be s azonnal szereljék fel. Pinelli tábornok vezetés alatt egy mérnökari tisztekből álló bizottság ment Bolognába a már kész erődítési munkálatok megvizsgálására.

A „Gaz. militare” (hadügyminis-terium közlönye) szerint a kerületi hadparancsnokokhoz rendelt ment, hogy az újonczok begyakorlását lehetőleg sietessék. Az 1843-i korosztály besorozása az idén előbb fog megtörténni, mint más években szokott; s ha ebből az újonczok kellő száma ki nem telik, az 1844-i korosztályt is besorozzák.

Németország. Frankfurt, febr. 11. A mai szövetségülésben terjesztették elő a holsteini bizottság többségének javaslatát az örökösödési kérdésnek a londoni szerződéssel kapcsolatos pontjáról. Két kevesebbségi javaslat, egyik Austria és Poroszország, a másik Meklenburg részéről, különböző indokollással, a mellett van, hogy e kérdés együtt tárgyalandó az augusztusburgi hercege örökösödési

ogát illetőleg elterjesztendő javaslatlalt. A szavazás e tárgyban 14 nap múlva lesz.

A „Stidd. Ztg.“ azt állítja, hogy az osztrák-porosz különvélemény, eltekintve a szövetségtilésnek európai kérdésekbeli illetéktelenségétől, a londoni jegyzőkönyv érvénytelenségét semmivel sem találja bizonyítva; azonban az érvénytelenné nyilvánítás esetére, a német hercegségeknek Dániával való személy-uniója fenntartása végett, egy más eszközt tart készen: fiágbeli rokonok lemondását.

Berlin, febr. 10. Az „A. Ztg.“-nak írják: Poroszország el akarja ismerni augusztusburgi Frigyes Holstein hercegeinek s Dániára bízta, hogy rávegye a herceget Dánia véduralmának elfogadására. Ugy látszik, Berlinben remélik, hogy a herceg elfogadja az ajánlatot, ha déli Schleswiget is megkapja. A tudósító szerint Poroszország Eckernförde porosz tengeri kikötővé akarja tenni. Mind a mellett, hogy a tudósító ezt tartja egyedül lehetséges megoldásnak, nem tiltkozik el, hogy a schleswig-holsteini kérdés illetően ki egyenlítése merőben ellenkezik a bécsi kabinet felfogásával; másfelől egy független Schleswig-Holstein felállítására aligha meg nem hisül az európai nagyhatalmak ellenzésén.

A német-dán csatáról semmi újabb, a minnek oka egy sokat emlegetett, de teljes bizonyossággal még létre nem jött fegyverszünet lehet. A „B. B. Ztg.“ e tárgyban a következőket ír: A dán kormány újabb azt az ajánlatot tette, hogy egy Londonban összehívandó értekezlet határozásának feltételül aláveti magát. Az angol kormány tudósította az ajánlat felől a bécsi és berlini kabineteket, s az ellenségeskedés megszüntetését kívánta, egyszersmind egy oly tárgyalási alapot javasolván, a melyet Austria és Poroszország is elfogadhat. Erre a berlini kormány azt válaszolta, hogy a javaslatot elvileg pártolja ugyan, de mivel különleg nem cselekedhetik, addig határozott választ nem adhat, míg a bécsi kabinet nézetét meg nem tudja. E hó 8-án megérkezett Berlinbe a bécsi kabinetnek is elfogadó nyilatkozata s ennek következtében az nap este el is ment a parancs az ellenségeskedés megszüntetésére, úgy az értesítés is ennek megtörténtéről a nagyhatalmak követéhez.

A harc színhelyéről is azt írják, hogy e hó 8-án a dánok fegyverszünetet kértek, a minnek következtében a porosz kir. herceg és Gablenoz altábornagy az osztrák főhadiszálláson Fröhrupban értekezést tartottak, s b. Meriten főhadnagyot futatva a császárhoz küldötték.

E tudósításokkal szembe Bismark u. lapja, a „N. A. Ztg.“ a fegyverszünet elfogadásáról szóló hírt „irányh zugságnak“ nevezi s azt mondja, hogy nem fog a fegyver nyugodni, valámig egy dán katona tapodja Schleswig földjét.

Kopenhagai tudósítások szerint a dán király és Monrad miniszterelnök, mikor Schleswigből eltávoztak, még semmit sem tudtak a dannevirke feladásáról. Csütörtökön tartott hadi tanácsban határozták el tiz szavazattal egy ellen a feladást, s a király és a miniszterelnök csak később értesült felőle. Erre a király következő tartalmu kiáltványt intézett hadseregéhez: „A dannevirke fel van adva. Nekem csak ez az egy hadsereg van s a ti hadjárás vezéreteket abban a véleményben voltak, hogy nekem nem lesz többé hadseregem, ha most vissza nem húzódtok. Ezért határozták a visszavonulást.“

Wrangel tábornagy febr. 7-ről kelt hírdetményében Schleswig hercegség szolgálatban álló összes polgári hivatalnokait meghagyja állomásaikon s azt parancsolja nekik, hogy minden hivatalos ügyben egyelőre Zedlicz urtól, az osztrák biztos megérkezése után pedig kettejüktől függjenek. A ki e felsőbbeknek nem engedelmessékedik, azonnal elveszti hivatalát. Ezentul az ügyv. elv. nyelv. a német. Minden politikai ténitetés tiltva van, kivéve, ha oly irányban történik, a melyet a két német nagy hatalom követ.

A „Köln. Ztg.“ csatateri tudósítója a személy. s vitészek több példáját idézve a közlebbi csatákból, különösen kiemeli, hogy egy magyar huszár három dán dragonyossal találkoztán, mindamellet, hogy a balkezét keresztül löttek, balkarját és fejét vágásokkal megsejtették, mind a hármat megsejtette és fogolyá tette. A tudósító látta őket Schleswigben mind a négyüket egy ágyban fekünni testvériesen.

Breslau, febr. 12. A „Schles. Ztg.“ írja: Ide jött távirati tudósítás szerint kevés nap alatt osztrák katonai szállítmányokat várnak. Külön vonatokon fogják szállítani s éji szállásuk itt lesz. Számukat 4-5000 emberre teszik. A vasutigazgatóságok e végett ma értekezletet tartanak.

Orosz és Lengyelország. Varsóból írják folyó hó 10-ről: Az oroszok által tett felfedezés folytán 150 embert fogtak el s köztük Boguslawskit. Ezt a felkeles egyik főemberének tartják. Vagy varsói titkos polgármester, vagy a nemzeti kormány főtitkára. Nem rég jött a heidelbergi egyetemről, s 24-28 éves fiatal ember. Két évvel ez előtt vizsgálat alatt s rövid ideig a varsói várbán fogva volt. Osztyja egykor a lengyel fölkelősegekben szolgált. Lakása faistallójában egész iratgyűjteményt találtak, s ebben: a nemzeti kormány törvényszéki és rendőri szervezetének leírását, a költség jegyzékét; napi jelentéseket minden eseményről különböző egyenlektől; segélyért való folyamodványokat; blanquetteket a nemzeti kormány aláírásával és pecsétjével. Ilyekre volt írva valamennyi levelezés, a melytől ott találtak. Éjjel után 2 órakor volt be-

fejezve a papírok átvizsgálása, s reggel 8 óráig már fogva volt, egyet kivéve, valamennyi oly személy, a ki mint a nemzeti kormány részese volt feljegyezve a talált iratokban. Az elfogottaknál egyszersmind szigorú házmó ózás történt, és sok újabb fraktot fedeztek fel. Az elfogottak közt van egy Ordiner nevű, 50 vagy több éves férfi is, a ki egykor az orosz hadseregben, aztán az orosz rendőrségnél szolgált. Lakásán parancsokat, nyomdai betűket, titkos jegyeket, egy kevés puskaport, golyókat, falragaszokat, izgató verseket, a papághoz, a néphez és felkelő sereghez intézett kiáltványokat, forradalmi könyörgéseket, nagy mennyiségű tépét stb. találtak.

Ujjabbak. Bécs, febr. 12. A bir. tanács alsóházában Schmerling ma közle, hogy az ellésszak ünnepélyes bezárása hétfőn leend. A bezárás a trónteremben Ö Felsége által fog eszközöltetni. Erre a napirend intézetett el; az elnök köszöntetét fejezi ki a ház iránt, ennek gyamolításáért: visszapillantást vet az ellésszak eredményeire, s végül háromszoros „éljen“t kiált az uralkodóra. Eder apát köszöntet mond az elnöknek, az elnökség fáradhatlan és körültekintő vezetéséért.

Drezda, febr. 12. Egy altónai, febr. 11-i távirat szerint Wrangel tábornagy megrendelte Altona, Kiel és Neumünster megszállását. A szövetségi biztosok, utasításai alapján, ennek ellene mondtak. Raven porosz tábornok ismételte Altona megszállásának tudtadását. Azt beszélik, hogy a szövetségi csapatok ellen fognának szegülni. Egy más, ugyancsak altónai táviratban ez áll: A szövetségi biztosok s a parancsnoklő tábornok tiltakozása dacára, ma délelőtt ide egy porosz zászlóalj vonult be.

Berlin, febr. 12. Biztos hír szerint Raven tábornokhoz utasítás ment, hogy egy zászlóaljnak Altonába vonulásával további rendeletig álljon helyt.

Hamburg, febr. 12. Monrad nyilatkozta szerint a dán kormány el van határozva Düppelt és Alsent a legvégsőig védelmezni. A birodalmi tanács febr. 9-ről köszöntet intézett a hadsereghez, a melyben kimondja, hogy a hadsereg, mihelyt a körülmények engedik, nyomuljon előre. Monradnak is ez a nézete. A kormány a Dannevirke kiürítését nem tekintti a visszahúzásnak jelének.

London, febr. 12. Az alsóház tegnapi ülésében Layard altitkár, egy interpellatoria azt felelte, hogy a kormány nem biztosította a dán alkotmány eltolását, hanem a szerződő hatalmak által aláírandó jegyzőkönyvet javasolt, a melyben Dánia kötelezte magát, hogy a birodalmi tanácsot az alkotmány eltolása tárgyában egybehozza. „Morn. P.“ ezt írja: Anglia fegyverszünetet javasol azon az alapon, hogy a dánok Schleswiget, Alsen

kivételével őrtsék ki. Franciaia, Orosz. és Svédország helyeslik e javaslatot, mint a hercegségek kérdésének végleges megoldására tartandó értekezlet előpostáját.

Bécsibörze Februárius 12-én: Nemzeti kölcsön 79.85. 5%, Metallikus 72.10. Bank-részvény 777.—. Hitel részvény 181.—. Váltó Londonra 118.75. Ezüst 118.60. Arany 5.71. 1860-diki Állam kölcsön 91.90.

Februárius 10-én: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 74.25. Erdélyi 71.50.

Bécsi gabonabörze február 6-kán.
Győrben marosi buza 89 fontos 5 frt 90 kr. 88 1/2 fontos 5 frt 95 kr. Februári 89 frt 5 frt. 60 kr. 87 frt. 5 frt 80 kr. 87-87 1/2 frt. 5 frt 45 kr. győri 88 frt 5 frt 30 kr. — 5 frt 35 kr. Bécsben marchfeldi 88 frt. 5 frt 30 kr. Árpá Bécsben felső vidéki 70 frt 3 frt 33 kr. 72 1/2 frt 3 frt 35 kr. bajor 65 fontos 2 frt 30 kr. 2 frt 55 kr. Zab Bécsben felső austriai 48 frt. 2 frt 28 kr. 51 fontos 2 forint 32 krajcz mé-önként Buzaforgalom 25000 mérő.

Bejegyzett gabnárak a pesti gabonacsarnokban febr. 9-én.

Osztrák mérő.	Suly, font.	ft	kr.	ft	kr.
Osztrák értékben.					
Buza bászagi . . .	81 88	5	40	5	60
„ tiszai . . .	86-88	5	40	5	60
„ fehérmegyei . . .	85-87	5	25	5	55
„ bácskai . . .	85-86	5	20	5	35
Rozs	77-79	3	65	3	70
Árpá serfőzésre . .	68 70	3	10	3	20
„ étetésre . . .	65-67	2	90	3	—
Zab	42 44	2	20	2	25
Tengeri	82-84	3	60	3	70
Köles	—	3	50	3	60
Repeze	—	5	50	6	—

Gabnárak a királyhágon tul.	Búza.	Rozs.	Árpá.	Zab.	Kukorica.
krajczárokbán.					
Szeged február . .	3. 540	425	360	300	450
Veszprém „ . . .	26. 510	330	260	225	340
Losonc „ . . .	9. 444	380	300	200	400
N.-Várad „ . . .	24. 490	360	340	210	360
Debrecen „ . . .	27. 500	380	270	210	360
Arad „ . . .	23. 550	425	—	200	425
Eger „ . . .	21. 510	430	350	250	400
Esztorgom jan . .	30. 480	350	300	240	400
Munkács „ . . .	21. 400	290	—	195	280
Székesfehérvár „	30. 500	380	320	230	380
Zenta „ . . .	24. 520	—	350	250	425
Buda febr. . . .	3. 530	360	290	250	360

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

(28)

Haszonbéri hirdetmény.

A nagyenyedi ref. főtanodának az enyedi partokon levő **fűrészmalma** s azzal egy területen kapcsolatban álló **cserépcsőre és téglavető helye**, azokhoz szükségesét építtetéssel, lakó házakkal s égető kemencével, cserép szarazsót 30 öl hosszúságú színnel, legelővel ellátva, 6 egymásután következő évre folyó évi april. 24-én kezdve haszonbérbe adatik. A vállalkozók 100 frt. bánatpénzt megoktatva ellátva jelenjenek meg folyó évi **martius 17-én** délelőtti 9 órakor a főtanoda helybeli udvarbírói szállásán tartandó árverésre. N.-Enyed 1864 febr. 5-én.

(3-3)

(31)

Folyó 1864-ik év február végén

történik a bádeni vasutpálya államnyeremény sorshuzása. Ezen sorsjegyek eladása minden államban törvényesen meg van engedve.

Főnyeremények: 14-szer 50,000 ft., 51-szer 40,000 ft., 12-szer 35,000 ft., 23-szor 15,000 ft., 35-ször 10,000 ft., 40-szer 5,000 ft., 58-szor 4,000 ft., 366-szor 2,000 ft., 1944-szer 1,000 ft., 1777-szer 250 ft., legkisebb nyeremény 48 ft. — Az egész nyereményösszeg tészen 400,000 forintot.

Egy sorsjegy ára a fernebbi buzásra 8 frt. 6 együttesen 15 frt o. é. A hivatalos sorshuzási lajstromok, valamint játéktérvek mindenkin k ingyen és bérmentesen szolgáltatnak ki.

A szives megrendelések kézpénz mellett legponosabban eljcsittetnek. Ifj. **LINDHEIMER JAKAB** állampapír kereskedése, majnai Frankfurtban.

(3-6)

(282)

Porosz kir. kerületi orvosudor KOCH

(4-12)

jegeczes növény-czukorkái

eredeti fedett skatulyákba változatlanul kapható 35 és 70 krajczárjával.

Ezen a legjelesebb alkalmas növény és gyógyfüvek nedvéből, a legtisztább czukor jegeczer részekkel keverve **Dr. Koch** féle **növény-czukorkák**, mint a legelősmertebb résztvétel által hasznosnak bizonyosult ajánlható, mint **említő és ingercsillapító**, a köhögéseknek és rekedtségnél, torokfájásoknál, nyálkás bajaknál; midőn az azokba foglaltat növénynedvek és édes állományok szerves kivonata által, a beszéllő szervek fenntartására, tisztaságára és engedékenységekre megbecsülhetetlen hatással bírnak. Minden eseteknél a nyálkahártyákra, s azok elágazásaira enyhítőleg s oldólag hatnak, a k ürítéseket könnyítik, a gyengén tápláló s erősítő anykatrészek által, a vele érintkezésbe jövő szervrészeket erősítik. **Dr. Koch** **növény-czukorkái** nemcsak ezen valódi jeles tulajdonságok által különböztetik meg magokat, a gyakran annyira magasztalt mejj-theatól, mejj-siurpól Pate pectoralától, sat. hanem különösen kitűnnek ezen szerek felett azon előnyös sajátságok által, hogy az emésztő szervek által könnyen felvételnek, s hosszas használat után is semmi gyomor nehézséget, savanyúságot vagy nyálkásodást nem okoznak, vagy hagynak magok után.

A tévedések kikerülése tekintetéből jól megjegyzendő, hogy **Dr. Koch** **jegeczes növény-czukorkái** csak is hosszukó a mellékelt **lelyeggel** ellátott eredeti skatulyákba vagy nak pakolva, s **egyedül valódiságokban**

Kolozsvárt: csak is gyógyszer. **WOLFF J. s Khudi J. özvegyénél kaphatók**, valamint **Beszerzőn:** Kelp Ferencz; és **Dietrich & Fleischer; Brassóban:** Stenner F.; és **Jekelius Ferencz** gyógyszer; **Dévid:** Büchler A.; **Nagy Enyeden:** Bisztricsányi A. és **Trajanovits Ede** gyógyszerész.; **Erszébethádon:** Schmidt A.; **Hát-szeben:** Mátéfi Béla gyógyszer.; **Károlyfehérvárt:** Rusz János és **Matheny Emil** gyógyszer.; **Kézdi-Vásárhelyt:** Fejér Lukács.; **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch.; **Segesvárt:** Misselbacher fra és **Teutsch;** **Sz-Ujvárt:** Placintár és fia gyógyszer.; **Szász-Régen:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zóhrer J. F.; **Székelly-Kereszturon:** Linder Márton; **Sepsi-Szentgyörgyön:** Vitályos Béla; **Sz.-Udvarhelyt:** Kauntz J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gószy A.; **Sz.-Somlyón:** Ruszka Ignác.; **Tasnádon:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G.; **Zalathán:** Megay Guszt. A. gyógyszer.

16/2

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettiüvel (Bel-farkasutoza 74 sz.)